klasy 4–6

WYDAWNICTWO LITERATURA

Wielki wybuch, czyli K. kontra K.

Barbara Kosmowska
Grzegorz Kasdepke

Autorka: Agnieszka Suchowierska

Wiek uczniów: 10–12 lat

Czas: 90 min

Temat lekcji 1: Bohaterowie lektury *Wielki wybuch* – jacy byli?

Lekcje te lepiej udadzą się w klasach 5–6.

Cele

Uczeń/uczennica:

– omawia elementy świata przedstawionego [I, 1, 1)],

– rozpoznaje czytany utwór jako powieść [I, 1, 3)],

– opowiada o wydarzeniach fabuły i rozumie ich wzajemną zależność [I, 1, 7),

– wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy [I, 1, 11)],

– określa tematykę oraz problematykę utworu [I, 1, 12)],

– nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst [I, 1, 14)],

– przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia [I, 1, 16)],

– wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne [I, 1, 17)],

– wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach oraz określa wartości ważne dla bohatera [I, 1, 18)],

– pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni [II, 4, 1)],

– poprawnie używa znaków interpunkcyjnych [II, 4, 2)],

– uczestniczy w rozmowie na zadany temat [III, 1, 1)],

– redaguje notatki [III, 4, 4)],

– opowiada o przeczytanym tekście [III, 4, 5)].

Metody pracy:

problemowa, dyskusja, oglądowa

Formy pracy:

zbiorowa i indywidualna

Materiały:

→ książka *Wielki wybuch*
→ karta pracy w dwóch wersjach

Przebieg zajęć:

1. Czynności organizacyjne.

2. Rozdanie kart pracy. Mamy 2 rodzaje kart – możemy je rozdać w taki sposób, że kartę z Ksenią dostają dziewczynki, a kartę z Kryspinem – chłopcy lub każdy uczeń wybiera dla siebie kartę. Polecenia 1, 2, 3, 6, 7, 8 są w obu kartach identyczne, polecenia 4, 5 nieco inne (dotyczą różnych bohaterów – Kseni i Kryspina).

3. Określenie elementów świata przedstawionego w książce – polecenie 1.

Powieść pt. *Wielki wybuch* rozgrywa się
(kiedy?) w czasach współczesnych, w czasie roku szkolnego
(gdzie?) w Polsce, w Warszawie, na Saskiej Kępie, w parku Skaryszewskim, w szkole, w szkolnej bibliotece, w miejskiej bibliotece, w warzywniaku itd.

Jej bohaterami są:
Ksenia i Kryspin – bohaterowie główni,
Esflores, Gryzmoł (Maciek Kociński), Irmina, Ada, Miśka, mama Kryspina Małgorzata Kamińska, mama Kseni, dziadek Kseni, tata Irminy, nauczycielka Linijka, pan Michał, sprzedawczyni w warzywniaku, szkolna bibliotekarka, ciocia Beata – bohaterowie drugoplanowi i epizodyczni (uczniowie wypisują niektórych).
Można poprosić uczniów o ustne podanie najciekawszych według nich wydarzeń.

4. Polecenie 2. Przy wykonywaniu polecenia zachęcamy uczniów do rozmowy. Następnie określamy z nimi problematykę książki. Uczniowie wykreślają problematykę nieobecną w książce i ustnie motywują swoje wybory.

5. Polecenie 3. Każdy uczeń samodzielnie wybiera najważniejszy według niego problem poruszany w lekturze, uzasadnia swoje stanowisko. Uczniowie prezentują swoje opinie, porównują je i odnoszą się do nich.

6. Podczas wykonywania poleceń 4–8 zachęcamy uczniów do dyskusji, refleksji, prezentacji swoich opinii, przemyśleń. Uczniowie mogą odwołać się do własnych doświadczeń. Nauczyciel moderuje swobodną rozmowę, zadając pytania pomocnicze, np.:

→ Po czym można poznać, że ktoś ma kompleksy?
→ Co można z nimi zrobić?
→ Czy możliwe jest realne, obiektywne postrzeganie siebie?
→ Co można zrobić z kompleksami dotyczącymi wyglądu?
→ Co to znaczy, że ktoś ma zbyt niską / zbyt wysoką / adekwatną samoocenę?
→ Jaką samoocenę mieli Ksenia i Kryspin?
→ Czy bycie sobą wymaga odwagi?
→ Czy warto udawać kogoś innego?
→ Czy trudno przyznać się do błędu?
→ Jakie wnioski można wyciągnąć z własnych błędów? Itd.

7. Pod koniec lekcji nauczycielka prosi, aby każdy uczeń zapisał w zeszycie kilka zdań, w których zawrze to, co wyniósł z dzisiejszej lekcji. Chętni uczniowie odczytują swoje wypowiedzi.

Karta pracy do lektury „Wielki wybuch”

Imię i i nazwisko, kl. ……

1. Powieść pt. „Wielki wybuch” rozgrywa się

(kiedy?) ……

(gdzie?) ……

Występują w niej: bohaterowie główni: ……

bohaterowie drugoplanowi i epizodyczni: ……

……

2. Problemy, które porusza lektura to*:

Bieda.
Ekologia.
Kłamstwo.
Bycie sobą.
SZUKANIE SIEBIE.
Samotność.
Ciężka choroba.
Trudności z nauką.
Problemy rodzinne.
Refleksja nad sobą.
Kompleksy nastolatków.
Problemy z nauką.
Kłopoty nastolatków.
Marzenie o młodzieńczej miłości.
Autoprezentacja w internecie.
SAMOTNOŚĆ MŁODYCH LUDZI.
Problemy wśród rówieśników.
Kompleksy młodych ludzi.
Przestępczość nieletnich.
Niezrozumienie nastolatków przez rodziców.

* Niepotrzebne skreślić

3. Najważniejszy problem, który porusza książka to według mnie ……

……

4. Ksenia

Co o sobie myślała?

……

……

……

……

……

……

Jaka chciała być? Jaką udawała w internecie?

……

……

……

……

……

……

Jaka była naprawdę?

……

……

……

……

……

……

5. Czy uważasz, że Ksenia miała kompleksy? Uzasadnij swoją opinię.

……

……

……

6. Jak rozumiesz pojęcia

akceptacja siebie ……

……

bycie sobą ……

……

7. Zastanów się i napisz kilka zdań na temat: Czy akceptacja siebie to akceptacja wszystkich swoich wad?

……

……

……

……

8. Czy zgadzasz się, że z jednymi wadami warto walczyć, a z innymi nie ma sensu? Uzasadnij swoje stanowisko.

……

……

……

……

……

Karta pracy do lektury „Wielki wybuch”

Imię i i nazwisko, kl. ……

1. Powieść pt. „Wielki wybuch” rozgrywa się

(kiedy?) ……

(gdzie?) ……

Jej bohaterami są: ……

2. Problemy, które porusza lektura to*:

Bieda.
Ekologia.
Kłamstwo.
Bycie sobą.
SZUKANIE SIEBIE.
Samotność.
Ciężka choroba.
Trudności z nauką.
Problemy rodzinne.
Refleksja nad sobą.

Kompleksy nastolatków.
Problemy z nauką.
Kłopoty nastolatków.
Marzenie o młodzieńczej miłości.
Autoprezentacja w internecie.
SAMOTNOŚĆ MŁODYCH LUDZI.
Problemy wśród rówieśników.
Kompleksy młodych ludzi.
Przestępczość nieletnich.
Niezrozumienie nastolatków przez rodziców.

* Niepotrzebne skreślić

3. Najważniejszy problem, który porusza książka to według mnie ……

……

4. Kryspin

Co o sobie myślał?

……

……

……

……

……

……

Jaki chciał być? Jakiego udawał w internecie?

……

……

……

……

……

……

Jaki był naprawdę?

……

……

……

……

……

……

5. Czy uważasz, że

Kryspin miał kompleksy? Uzasadnij swoją opinię.

……

……

……

6. Jak rozumiesz pojęcia

akceptacja siebie ……

……

bycie sobą ……

……

7. Zastanów się i napisz kilka zdań na temat: Czy akceptacja siebie to akceptacja wszystkich swoich wad?

……

……

……

……

8. Czy zgadzasz się, że z jednymi wadami warto walczyć, a z innymi nie ma sensu? Uzasadnij swoje stanowisko.

……

……

……

……

……

Temat lekcji 2: Dlaczego *Wielki wybuch* jest taką zabawną lekturą?

Cele:

Uczeń/uczennica:

– rozpoznaje czytany utwór jako powieść [I, 1, 3)],
– omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu [I, 1, 5)],
– opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność [I, 1, 7)],
– nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst [I, 1, 14)],
– przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia [1, 1, 16)],
– uczestniczy w rozmowie na zadany temat [III, 1, 1)],
– dokonuje selekcji informacji [III, 1, 5)],
– opowiada o przeczytanym tekście [III, 2, 5)].

Metody pracy:

oglądowa, praca z tekstem

Formy pracy:

zbiorowa, w grupach

Materiały:

→ egzemplarze książki *Wielki wybuch*
→ paski z zadaniami do pracy w grupach

Lektura jest doskonałą okazją do wyjaśnienia uczniom, na czym polega humor słowny i sytuacyjny i pokazania im „jak to jest zrobione". Co prawda w podstawie programowej pojęcie „komizm" pojawia się dopiero w 7 klasie, ale nagromadzenie zabawnych sytuacji w książce *Wielki wybuch* powoduje, że komizm jest znacznie lepiej zrozumiały niż np. w *Zemście*. Dlatego lekturę warto potraktować jako wstęp do rozważań w późniejszych klasach. Nie ma potrzeby wymagania od uczniów znajomości definicji komizmu ani jego cech.

1. Czynności organizacyjne.

2. Rozmowa na temat wrażeń uczniów po lekturze książki pt. *Wielki wybuch*. Nauczycielka zapisuje na tablicy (podawane przez uczniów) przymiotniki opisujące lekturę, np.: Lektura – lekka, zabawna, dowcipna, zaskakująca, wesoła, wartka, śmieszna, pochłaniająca, ciekawa, oryginalna, wciągająca itp.

Następnie uczniowie przepisują wyrazy do zeszytu w kolejności alfabetycznej, np.:

Lektura – ciekawa, dowcipna, lekka, oryginalna, pochłaniająca, śmieszna, wartka, wciągająca, wesoła, zabawna, zaskakująca itp.

3. Uczniowie opowiadają, co ich najbardziej rozbawiło/zaskoczyło/zaciekawiło w książce. Mogą też odczytywać zabawne fragmenty lektury (wówczas prosimy uczniów, aby wcześniej zaznaczyli je w książce zakładkami).

4. Nauczycielka nawiązuje do tego, że lektura jest zabawna i (po uprzednim wyjaśnieniu, co to jest humor słowny) prosi uczniów o podawanie cytatów, w których jest zawarty humor słowny, np.:

„Kra, kra, kra, kry, kry, kry, głupie imię masz ty!"

„Spinka Malwinka całuje Kryspinka".

„– O, Kryspinek, pusty łepetynek! – Gryzmoł popisał się hip-hopowymi umiejętnościami rymowania zawsze i wszędzie".

Humor słowny (komizm słowny) to zabawne wykorzystanie języka, polegające np. na grach słów, ironii, które wywołują śmiech u odbiorcy.

Warto zwrócić uwagę uczniów, że narrator nie pochwala lekceważącego odnoszenia się do imion i poprosić uczniów o konkretne przykłady z tekstu obrazujące tę postawę.

5. Nauczycielka wyjaśnia uczniom, co to jest humor sytuacyjny.

Humor sytuacyjny opiera się na zabawnych, absurdalnych sytuacjach.

6. Następnie nauczycielka dzieli klasę na kilka 3-4-5-osobowych grup. Każda grupa losuje tyle samo pasków z tekstem zawierającym cechy komizmu sytuacyjnego (w zależności od grupy i tego, ile nauczycielka chce przeznaczyć czasu na to zadanie). Paski mogą się powtarzać w grupach. Na każdym pasku znajdują się dwa zagadnienia – do wyboru. Zadaniem uczniów jest dowiedzenie, że wylosowane przez nich zagadnienia dotyczą lektury i podanie konkretnych przykładów z książki. Mogą zapisywać swoje spostrzeżenia np. na dużej karcie papieru lub w innej formie.

Nie ma konieczności wykorzystania wszystkich pasków – te, które uważamy za zbyt trudne w danym zespole klasowym, możemy pominąć.

Przed wykonaniem zadania warto upewnić się, że wszystkie zdania z pasków zostały przez uczniów zrozumiane (ewentualnie można grupie wymienić pasek).

Śmieszne sytuacje wynikające z błędnego rozpoznania.	LUB	Bohater wie mniej niż czytelnik.
Bohater wie mniej niż czytelnik.	LUB	Błędne domysły zastępują fakty.
Różnica między tym, co bohater myśli, a tym, co jest naprawdę.	LUB	Czytelnik widzi pomyłkę wcześniej niż bohater.
Pomyłki bohaterów.	LUB	Jedna pomyłka prowadzi do kolejnej.
Zamiana tożsamości (umyślna lub przypadkowa).	LUB	Fałszywe informacje krążące między bohaterami.
Mylenie osób, ról, intencji.	LUB	Finałowe wyjaśnienie nieporozumień.
Seria zdarzeń wynikająca z jednego błędu.	LUB	Różnica między tym, co bohater myśli, a tym, co jest naprawdę.

Jedna pomyłka prowadzi do kolejnej.	LUB	Mylenie osób, ról, intencji.
Zbieg okoliczności prowadzący do śmiesznych sytuacji.	LUB	Nieoczekiwane spotkania.
Fałszywe informacje krążące między bohaterami.	LUB	Niedopowiedzenia prowadzące do nieporozumień.
Nieoczekiwane spotkania.	LUB	Pomyłki bohaterów.
Sytuacje „o włos od wyjaśnienia”, ale jeszcze nie.	LUB	Seria zdarzeń wynikająca z jednego błędu.
Finałowe wyjaśnienie nieporozumień.	LUB	Spiętrzenie pomyłek.
Spiętrzenie pomyłek.	LUB	Sytuacje „o włos od wyjaśnienia”, ale jeszcze nie.
Błędne domysły zastępują fakty.	LUB	Śmieszne sytuacje wynikające z błędnego rozpoznania.
Zbyt szybkie wnioski wyciągane przez bohaterów.	LUB	Zamiana tożsamości (umyślna lub przypadkowa).
Czytelnik widzi pomyłkę wcześniej niż bohater.	LUB	Zbieg okoliczności prowadzący do śmiesznych sytuacji.
Niedopowiedzenia prowadzące do nieporozumień.	LUB	Zbyt szybkie wnioski wyciągane przez bohaterów.

7. Uczniowie przedstawiają wyniki swojej pracy. Pozostała część klasy dodaje do ich spostrzeżeń swoje przykłady z lektury – im więcej, tym lepiej. Być może potrzebna będzie dyskretna pomoc i korekta nauczyciela, ponieważ zadania mogą okazać się trudne.

W słabszym zespole praca może przebiegać w inny sposób. Nauczyciel losuje pierwszy pasek z zadaniami, uczniowie wybierają z niego zagadnienie, objaśniają jego treść (lub objaśnia ją nauczyciel) i wspólnie omawiają (podają przykłady z lektury). Uczeń, który udzieli najlepszej odpowiedzi dostaje wylosowany pasek i losuje kolejny itd. Pod koniec lekcji uczniowie, którym udało się zdobyć pasek, dostają oceny bardzo dobre.

8. Podsumowanie lekcji. Byłoby dobrze, aby po wykonaniu zadań każdy uczeń potrafił powiedzieć kilka słów na temat humoru słownego i sytuacyjnego, wyjaśnić na czym polega i podać kilka cech (nie wymagamy definicji, uczniowie mówią to, co zapamiętali i jak zrozumieli tematykę lekcji).

Materiał do pracy w grupach

Śmieszne sytuacje wynikające z błędnego rozpoznania	LUB	**Bohater wie mniej niż czytelnik**
Bohater wie mniej niż czytelnik	LUB	Błędne domysły zastępują fakty
Kontrast między tym, co bohater myśli, a tym, co jest naprawdę	LUB	Czytelnik widzi pomyłkę wcześniej niż bohater
Pomyłki bohaterów	LUB	Eskalacja pomyłek (jedna prowadzi do kolejnej)
Zamiana tożsamości (umyślna lub przypadkowa)	LUB	Fałszywe informacje krążące między bohaterami
Mylenie osób, ról, intencji	LUB	Finałowe wyjaśnienie nieporozumień
Seria zdarzeń wynikająca z jednego błędu	LUB	Kontrast między tym, co bohater myśli, a tym, co jest naprawdę
Eskalacja pomyłek (jedna prowadzi do kolejnej)	LUB	Mylenie osób, ról, intencji
Zbieg okoliczności prowadzący do śmiesznych sytuacji	LUB	Nieoczekiwane spotkania

Fałszywe informacje krążące między bohaterami	LUB	Niedopowiedzenia prowadzące do nieporozumień.
Nieoczekiwane spotkania	LUB	Pomyłki bohaterów
Sytuacje „o włos od wyjaśnienia”, ale jeszcze nie	LUB	Seria zdarzeń wynikająca z jednego błędu
Finałowe wyjaśnienie nieporozumień	LUB	Spiętrzenie pomyłek
Spiętrzenie pomyłek	LUB	Sytuacje „o włos od wyjaśnienia”, ale jeszcze nie
Błędne domysły zastępują fakty	LUB	Śmieszne sytuacje wynikające z błędnego rozpoznania
Zbyt szybkie wnioski wyciągane przez bohaterów	LUB	Zamiana tożsamości (umyślna lub przypadkowa)
Czytelnik widzi pomyłkę wcześniej niż bohater	LUB	Zbieg okoliczności prowadzący do śmiesznych sytuacji
Niedopowiedzenia prowadzące do nieporozumień.	LUB	Zbyt szybkie wnioski wyciągane przez bohaterów